

Andrea Komorníková, 27 rokov, Čáry

Alkoholici

Stála sme pred chladničkou a snažila sa ju pohľadom prinútiť, aby začala chladieť. Počas leta sa naším krajom hnala búrka za búrkou, dvakrát sa prihnala víchrice, raz orkán. Boli sme prekvapení, keď elektrina počas búrky nevypadla, a keď mi volala pani zo Západoslovenskej distribučnej s výhodnou ponukou šitou na mieru iba pre mňa, mala som chuť poslať jej účet za vyhodené potraviny, ktoré museli do koša kvôli 40° C a nefungujúcim spotrebičom.

Keď začali odlietať prvé lastovičky, tešili sme sa, že búrky ustanú. S elektrinou sme si ale veľmi nepomohli. Poruchy vedenia boli evidentne nad sily pracovníkov. Nad moje sily zasa bolo sedieť sama v studenom dome. Vzala som kilo jablák a i keď bol ešte len utorok, vybrala som sa na koniec dediny.

Pred Alžbetiným domom na chodníku ležali popadané kmene, rozhádzané takmer po stred cesty, nechané len tak, ako ich traktorista z vlečky vysypal. Okolo pobiehali dvaja chlapci. Alebo chlapi? Spotení behali v krátkych tričkách, prehadzovali drevo a evidentne sa dobre bavili na rozruchu, ktorý spôsobili. Neďaleko postávali mladé dievčence, ktoré museli byť za školou a pred domom posedávali staršie dámy, ktoré sa s nimi nehanbili otvorene flirtovať. Alžbeta sedela na lavičke v prvom rade, s najlepším výhľadom. Tak to už hej! Svojím príchodom som rapidne znížila vekový priemer obecnstva. Zato som sa však cítila ako génius, ktorý jediný nechápe, o akú triviálnu vec tu ide. Človek by si myslel, že ľudia v dôchodkovom veku by už mohli mať rozum. Asi nie, no.

Pozdravila som, dvihla ruku s jablkami, aby ich Alžbeta videla a kývla som hlavou s telepatickou myšlienkou „Vezmem ich dovnútra.“ Chytla som kľučku brány, no kým som ju stihla stlačiť, jeden z chlapcov sa spoza môjho chrbta spýtal:

„Ty sa nebudeš pozeráť?“ Miesto odpovede stačilo, keď som sa otočila s hlúpym výrazom. „Škoda, no, konečne sme sa mohli aj my na niečo pekné pozeráť,“ uškrnul sa.

Vtipné.

Jablká som položila na kuchynský stôl a zrazu som nevedela, načo som vlastne prišla. Prešla som do obývačky a cez okno za naškrobenou záclonou som pozerala, ako

motorová píla pod rukami majstra prechádzala cez kmene. Kvôli hluku sa ženy nepočuli, tak sa len kochali napínajúcimi sa svalmi.

„Šikovní, títo Polákovci. A pekni,“ došuchtala sa Alžbeta za mnou. Zaujímalo ma, kde deväťdesiatročná žena, či koľko vlastne mala rokov, splašila takých Adonisov, ale bolo mi blbé sa pýtať.

„Hm,“ zmohla som sa na skutočne zmysluplnú odpoveď. Z našej dediny určite neboli. Alebo áno?

„Dnes máme o zábavu postarané, kým to všetko popíli a uložia, ženy sa nám pred domom vyslintajú z podoby,“ stručne zhrnula situáciu Alžbeta. Otočila sa a zamierila do kuchyne. Šla som za ňou. V dreze boli odložené tri šálky od kávy, aké som u nej v živote nevidela. Vedľa drezu stála fľaša Napoleona a tri poldecáky. Naliate bolo podľa všetkého len v jednom. Alžbeta pozrela do igelitky s jablkami a uznanlivo pokývala hlavou.

„Domáce?“

„Uhm,“ pritakala som. „Treba s niečím pomôcť?“

„Chlapcom treba dať jesť voľačo na obed. Chcela som piecť kura, ale moja elektrická rúra to bez elektriny nezvládne. Takže keď nevymyslíme alternatívu budeme musieť objednať pizzu. Teda, ty budeš musieť objednať pizzu. To by mohli zjesť, nie?“ Skúmavo sa na mňa pozrela. „Bolo ti doma dlho, že si prišla už dnes?“

„Uhm,“ mykla som plecami. „Zima, čerpadlo nejde.“ A som tam zatvorená sama. So sebou. So svojimi myšlienkami. Rozmýšľala som, čo je horšie. Či depresívne počasie vonku, či depresia vo mne.

„Nedáš si?“ Alžbeta ukázala na fľašu.

„Nie, ďakujem.“

„Tak si predstav, že ani tí galgani si so mnou nedali. Počúvaj, čo je to tedex?“

Neveriacky som na ňu pozrela. Kde sa k tomu dostala?

„To pozeráš, čo? Rozprávala o tom Jana, tam vonku. Že jej dcéra Monika bola na tedexe v Bratislave, a že tam boli niektoré prednášky veľmi vtipné. Najviac sa jej páčila nejaká umelkyňa, ktorá vyšívá obrázky. Nemôžeme si to pozrieť? Tie vaše internety dnes už dokážu všeličo. By ma zaujímalo, čo také zaujímavé a vtipné vyšívajú. Ale najskôr objednaj tú pizzu, nech nám robotníci nepadnú od hladu.“

Sedeli sme vedľa seba na ošúchanom gauči v obývačke. Snažila som sa nejako zanalyzovať pocity a dojmy z videa, ktoré práve skončilo, a hoci podľa Moniky to malo byť vtipné a originálne, ja som si v hlave nevedela upratať. Zato Alžbeta sa rozosmiala. Fajn, aspoň niekto sa bavil.

„Vraj národ alkoholikov. Bože, pili sme. Pili! A koľko! Všetci. My, Rusi, Nemci, všetci. Vieš, čo pýtali vojaci ako prví? Žiadny chlieb, ale fľašu,“ smiala sa. „Prví prišli Nemci, vypili všetko, čo tieklo. Bála som sa, že ma nájdu a zabijú., tak som sa skryla za dedinou do starej stodoly. V jeden štvrtok večer pili vojaci v krčme, taký mladý sa opil ako sviňa a blúdil dedinou, až našiel môj úkryt. Keď ma videl, už som nemohla utiecť, musela som zostať. A on rozprával. Skoro celú noc rozprával a ja som to musela počúvať. O ohni, o guľkách, o cigáňoch, o svojich. Pil, lebo keby nie, nevedel by vykonať rozkaz. Nemci pili na odvalu. Také zverstvá triezvy nespraviš.“ Po lícach jej tiekli slzy. „Potom prišli Rusi. Tiahli za Nemcami a videli naživo pozostatky všetkého, o čom mi ten opitý vojak vtedy v noci rozprával. Tí zasa pili, aby zabudli. A keď odišli, začali sme piť my. Aby sme prežili.“

Dovolila mi nazrieť do jej spomienok a ja som nevedela, čo povedať. Spomenula som si na dedka, ako denne sedával v pivnici pri fľaši piva alebo vína. Opíjal sa každý deň, ale starenku nikdy nebil.

Alžbeta ukázala rukou na smartfón v mojich rukách.

„Utečencom pomáhať, to hej. Ale aby sa viac zaujímali o našich, o Slovákov, to nie. To je trápne, nudné, zastarané. Všetci, čo máme osemdesiat rokov a viac, sme prežili vojnu. Každý po svojom, každý si pamätáme iné, ale sú moje spomienky horšie len preto, lebo som niektoré veci vytesnila? Ja viem, že teraz je holokaust všade, aj vojna, píše sa o tom, hovorí, a predsa...“ preglgla. „Vaši rodičia žili za komunizmu. Všetci. Prečo sa ich nepýtate? O eštébakoch viete viac z filmov ako od ľudí, čo to prežili.“ Utrela si rukou slzy. „Pili sme, Bože môj. Koľko som toho za svoj život vypila! S tvojou starkou sme chodievali k vám za stodolu, fľaše sme schovávali za ôsmu latku sprava. Bola zlomená, stačilo odklopiť a pichnúť fľašu do sena. V pálenom som topila smrť aj zradu. Nepýtajú sa ľudí, nepoznajú vlastný národ. Ale kto by sa už len pýtal alkoholika?“

O pár dní neskôr sme v záhrade so sestrou vyberali zo zeme mrkvu, zemiaky a tekvicové jadierka z dyní. Vreco so zemiakmi som na fúriku viezla do stodoly, keď som si spomenula na Alžbetine slová. Za stodolou som narátala ôsmu latku sprava. Bola zlomená a polovica chýbala. Zo starého sena trčalo hrdlo fľaše bez zátky.